

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	4 Rhagfyr 2014
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol y Parth Cyhoeddus / Cyfarwyddwr Corfforaethol: Uchelgais Economaidd a Chymunedol
Awdur yr Adroddiad:	Uwch Beiriannydd, Rheoli Risg Llifogydd
Teitl:	Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd Lleol a Materion sy'n Ymwneud â Llifogydd yn Sir Ddinbych

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Derbyniodd Strategaeth Leol Rheoli Risg Llifogydd Sir Ddinbych sel bendith Gweinidog Llywodraeth Cymru ar 5ed Tachwedd 2014. Bydd y Strategaeth yn cael ei defnyddio i lywio dull y Cyngor o reoli risg llifogydd lleol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Darparu'r Pwyllgor â'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd y Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd Lleol ac i ddarparu gwybodaeth am ddatblygiadau eraill ar faterion sy'n ymwneud â llifogydd.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn:

- Ystyried a yw'r Cyngor yn cwrdd â'i ymrwymadau statudol a dewisol o ran rheoli risg llifogydd ac amddiffyn.
- Rhoi sylwadau ar y camau rheoli risg llifogydd a gymerwyd gan y Cyngor, yn enwedig mewn ymateb i lifogydd arfordirol Rhagfyr 2013.

4. Manylion am yr adroddiad.

4.1 Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd Lleol

Ar 29 Gorffennaf, cymeradwyodd y Cabinet gyflwyno'r Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd drafft i Lywodraeth Cymru ar gyfer adolygiad Gweinidogol. Cafodd y Strategaeth ei chyflwyno ar 1 Awst 2014 ac mae wedi derbyn adborth ffafriol, er y gofynnwyd am rai mân newidiadau i adlewyrchu bwriadau Llywodraeth Cymru i wneud newidiadau i'r Ddeddf Cronfeydd. Mae'r newidiadau y gofynnwyd amdanynt wedi eu gwneud ac ail-gyflwynwyd y ddogfen. Derbyniodd y Strategaeth gymeradwyaeth ffurfiol gan y Gweinidog dros Adnoddau Naturiol ar 5ed Tachwedd 2014.

Mae'r Strategaeth yn nodi pedwar prif amcan ac wyth canlyniad o'r amcanion hyn a fydd yn galluogi'r Cyngor i reoli risg llifogydd ac erydu arfordirol yn effeithiol ar draws Sir Ddinbych. Mae ystod o fesurau wedi cael eu nodi a fydd yn cael eu rhoi ar waith i gefnogi'r amcanion a mesurau. Mae gwaith i gyflawni'r mesurau eisoes wedi dechrau ac mae crynodeb yn Atodiad 1.

4.2 Diweddariad ar Faterion sy'n Ymwneud â Llifogydd

4.2.1 5 Rhagfyr 2013 – Digwyddiad Llifogydd Arfordirol

Mae llifogydd arfordirol y gaeaf diwethaf wedi cael ei ddisgrifio fel y gwaethaf erioed. Mewn ymateb, cyfarwyddodd Llywodraeth Cymru Cyfoeth Naturiol Cymru i gynnal adolygiad cenedlaethol o'r digwyddiad. Gwnaeth yr adolygiad, a gwblhawyd ym mis Ebrill 2014, 47 o argymhellion. Gellir gweld y dogfennau adolygu drwy ddefnyddio'r dolenni cyswllt canlynol:

<http://naturalresourceswales.gov.uk/flooding-and-water/flood-alerts-and-warnings/flood-reports/wales-coastal-flooding-report/?lang=cy>

<http://naturalresourceswales.gov.uk/flooding-and-water/flood-alerts-and-warnings/flood-reports/wales-coastal-flooding-review-phase-2-report/?lang=cy>

4.2.2 Gwaith Trwsio Amddiffynfeydd Arfordirol

Nododd asesiad cychwynnol y byddai cost y gwaith trwsio oddeutu £1 miliwn. Roedd y Cyngor yn llwyddiannus mewn sicrhau £256k o Gyllid Isadeiledd Twristiaeth a £701k o grant amddiffyn yr arfordir. Disgwylir y bydd y gost derfynol tua £1.28m ac mae'r Cyngor yn cynnal trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru ynghylch cymorth grant ychwanegol.

4.2.3 Cynigion Tymor Byr, Canolig a Hir i Leihau Risg Llifogydd Arfordirol

Wrth ymchwilio i ddigwyddiad llifogydd, mae gan y Cyngor dri amcan: i archwilio achos y llifogydd, i gyfrifo tebygolrwydd o ailddigwydd ac i ddeall pa fesurau sydd ei angen i leihau'r risg yn y dyfodol. Roedd Adolygiad Llifogydd Arfordirol CNC yn amhendant ynglŷn â difrifoldeb y digwyddiad, yn rhannol oherwydd y terfyn amser byr a osodwyd gan Lywodraeth Cymru. O ganlyniad, mae'r Cyngor wedi penodi ymgynghorwyr i gwblhau'r gwaith modelu tonnau a ddechreuwyd gan CNC, gan ganolbwyntio ar yr ardal rhwng Splash Point a Chwrs Golff Y Rhyl. Opsiynau posibl i leihau risg llifogydd fydd gwella trawsgludiad dŵr llifogydd o faes parcio Ffordd Garford i'r cwrs golff (tymor canolig) ac i wella'r amddiffynfeydd sylfaen yn Splash Point (tymor hir). Yn y tymor byr, bydd y byrddau llifogydd pren yn y manau mynediad presennol i'r traeth rhwng Splash Point a phen dwyreiniol y cwrs golff yn cael eu newid am giataiau llifogydd dur. Bydd giataiau llifogydd dur ychwanegol yn cael eu gosod ar draws y promenâd yn Splash Point a phen dwyreiniol y cwrs golff.

Achosodd storm Rhagfyr 2013 ddifrod sylweddol i'r system twyni rhwng Traeth Barkby a'r ffin sirol. Mae tystiolaeth fod y twyni wedi dechrau ail-sefydlu trwy brosesau naturiol. Fodd bynnag, mae culni'r twyni ar Draeth Barkby yn peri pryder difrifol. I gydnabod hyn, mae trafodaethau wedi cael eu cynnal gyda Cyfoeth Naturiol

Cymru ynglŷn ag opsiynau posibl i leihau'r risg o dorri yn y lleoliad hwn, megis creu system twyni eilaidd ar ochr y tir o'r twyni presennol.

4.2.4 Strategaeth Arfordirol Sir Ddinbych

Daeth y gwaith i gynhyrchu'r Strategaeth Arfordirol ddrafft i ben ym mis Mehefin 2013. Mae prif ganlyniad yr adroddiad drafft yn tynnu sylw at ddau bwynt gwan yn yr amddiffynfeydd, yn Splash Point a Thraeth Barkby. Er mwyn cwblhau'r strategaeth, mae angen ymgynghoriad cyhoeddus ac Asesiad Amgylcheddol Strategol. Bydd y strategaeth ddrafft yn cael ei adolygu yng ngoleuni storm Rhagfyr 2013. Bydd cais am gymorth grant i gwblhau'r strategaeth yn cael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru.

4.2.5 Cynllun Amddiffyn Arfordir Gorllewin y Rhyl Cam 3

Mae'r holl hawliau a chaniatâd angenrheidiol yn eu lle, ac mae'r tendrau ar gyfer y gwaith wedi cael eu dychwelyd a'u hasesu. Yn amodol ar gymeradwyaeth cyllid Llywodraeth Cymru, bydd gwaith yn dechrau ar y safle ym mis Ionawr 2015.

4.2.6 Cynllun Rheoli Risg Llifogydd Corwen a Bwnd Glasdir

Cwblhawyd Cynllun Rheoli Risg Llifogydd Corwen ym mis Mehefin 2014, gan leihau'r risg o lifogydd i dros 100 eiddo. Cwblhawyd gwaith gwella Bwnd Glasdir ym mis Gorffennaf 2014.

4.2.7 Prosiectau Rheoli Risg Llifogydd Naturiol Clwyd ac Elwy

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru, mewn partneriaeth â Cadwyn Clwyd, wedi lansio dau brosiect i ymchwilio i sut gall newidiadau i ddefnydd tir leihau'r perygl o lifogydd. Mae'r prif ddalgylchoedd wedi eu modelu i ddangos sut gallai'r gwahanol ymyriadau megis plannu coed, blocio ffosydd a dad-gywasgu pridd yn effeithio ar gyfraddau dŵr ffo. Ym mis Gorffennaf 2014 cynhaliodd y prosiect sesiwn galw i mewn ar gyfer perchnogion tir a ffermwyr lleol i drafod yr arferion defnydd tir presennol yn y dalgylch. Mae'r ymarfer hwn yn helpu i wirio mapiau defnydd tir presennol a chodi ymwybyddiaeth o'r prosiect. Bydd adroddiad terfynol prosiect Clwyd yn barod ym mis Rhagfyr 2014. Cam nesaf y prosiect fydd ceisio ymgysylltu â rhanddeiliaid, gan gynnwys y Cyngor, a chael cyllid ar gyfer gweithredu ymyriadau. Cafodd prosiect Elwy ei lansio ym Medi 2014 i fodelu effeithiau newidiadau mewn defnydd tir yn nalgylch Elwy a'r effeithiau dilynol ar gytrefi i lawr yr afon, yn enwedig Llanelwy. Bydd yr adroddiad terfynol ar gyfer y prosiect hwn yn barod Ionawr 2015.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae llifogydd yn gallu achosi ymyrraeth ddifrifol a pharhaus ar y cymunedau y mae'n effeithio arnynt. Mae deall a rheoli risg llifogydd lleol yn cefnogi blaenoriaeth y Cyngor i ddatblygu'r economi leol.

6. Faint fydd yn costio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'n anodd penderfynu ar gost cynnal yr amcanion a'r mesurau a nodwyd yn y Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd Lleol drafft. Mae'n anochel y bydd angen buddsoddi mewn adnoddau dynol i sicrhau bod y Strategaeth yn cael ei gweithredu'n briodol. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn debygol o weld arbedion o ganlyniad i lai o effaith llifogydd drwy reoli risg llifogydd yn fwy effeithiol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Drwy wella ei ddealltwriaeth o risg llifogydd lleol, bydd y Cyngor yn fwy parod i reoli'r risg o lifogydd a lleihau'r effaith ar grwpiau diamddiffyn.

8. Pa ymgynghori a wnaed gyda'r Pwyllgor Archwilio ac eraill?

Cynhaliwyd ymgynghoriad ar y Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd Lleol gyda'r Pwyllgor ar 25 Tachwedd 2013. Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus llawn ar y Strategaeth ddrafft ar ôl hynny. Ymgynghorwyd â'r Cabinet cyn cyflwyno'r Strategaeth ar gyfer cymeradwyaeth y Gweinidog.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Gellir ymdrin â goblygiadau ariannol yr adroddiad o fewn cyllideb bresennol y Cyngor.

10. Pa risgiau sydd, ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Fel Awdurdod Llifogydd Lleol Arweiniol, mae gan y Cyngor ddyletswyddau a chyfrifoldebau statudol o dan y Rheoliadau Risg Llifogydd a'r Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr. Bydd methu â chyflawni'r rhain yn niweidio enw da'r Cyngor a gallai arwain at dynnu cyllid grant yn y dyfodol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer cynlluniau amddiffyn yr arfordir a rhag llifogydd.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Rheoliadau Risg Llifogydd (1999), Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr (2010).
Mae erthyglau 6.3.2(c) a 6.3.4(b) o Gyfansoddiad y Cyngor yn nodi pwerau'r Pwyllgor Archwilio mewn perthynas â'r mater hwn.

Swyddog Cyswilt:

Uwch Beiriannydd

Ffôn: 07776 161612